

Федотенко Т. В.
студентка ФММ;
Дергачова В. В.
д-р. екон. наук, професор
завідувачка кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-0317-8675

ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ В КОНТЕКСТІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

В умовах воєнного стану виживання та розвиток бізнесу значною мірою детермінуються здатністю оперативно адаптуватися до нових загроз і викликів. Загострення конкурентної боротьби за обмежені ніші на глобальних ринках створило додаткові виклики для українських компаній. Різке падіння платоспроможного внутрішнього попиту змусило багатьох виробників максимально переорієнтуватися на експорт, що посилює конкуренцію між ними на міжнародних ринках [1].

Одним з найбільших викликів для експортно-орієнтованих підприємств стала деградація логістичної інфраструктури. Блокування морських портів та масштабні руйнування низки ключових залізничних об'єктів унеможливили використання традиційних маршрутів постачання продукції на зовнішні ринки [2]. Компанії змушені були шукати альтернативні канали збуту переважно за допомогою автомобільного транспорту. Проте вантажні автоперевезення також зіштовхнулися з серйозними проблемами через обмежену пропускну спроможність на кордонах, відсутність безпечних транзитних шляхів та складнощі на під'їздах до терміналів.

Серйозною проблемою також стала втрата людського капіталу через мобілізацію чоловічого працездатного населення до лав ЗСУ, а також міграцію працівників за кордон з метою уникнення безпосередніх бойових дій. Різке скорочення кадрового складу, відтік висококваліфікованих спеціалістів та менеджерів створили ризик руйнування налагоджених виробничих та управлінських процесів на підприємствах [3]. Плинність персоналу посилює небезпеку втрати унікальних компетенцій, розірвання ланцюжків бізнес-комунікацій та порушення командної взаємодії.

Щоб ефективно протистояти вищенаведеним викликам воєнного часу необхідно:

– по-перше, диверсифікувати логістичні маршрути для експорту продукції. Це передбачає налагодження довгострокових партнерських зв'язків з транспортно-логістичними операторами у сусідніх дружніх країнах, які могли б виконувати роль транзитних хабів для переадресації вантажопотоків українських виробників [2];

– по-друге, створювати креативні цифрові HR-середовища для дистанційного набору, навчання, обміну досвідом та управління залишками трудових ресурсів. Перехід до віртуального робочого простору посилить спроможність утримувати та розвивати людський капітал, запобігти розривам в ланцюжках бізнес-комунікацій та забезпечити безперервність ключових операційних циклів [3];

– по-третє, впровадження проривних продуктивних інновацій на засадах діджиталізації та Industry 4.0 з метою підвищення гнучкості виробничих процесів та оптимізації витрат [1].

Незважаючи на безпрецедентні виклики, породжені російською збройною агресією проти України, вітчизняні підприємства демонструють неабияку стійкість у прагненні зберегти та посилити свої конкурентні позиції на міжнародних ринках. Головним чинником протидії негативним тенденціям та забезпечення стійкої конкурентоспроможності в нових умовах виступає оперативна трансформаційна адаптація бізнес-моделей компаній до швидкоплинних змін середовища. Опора на цифрові технології та інноваційні операційні підходи, впровадження гнучкої логістики, налагодження віртуальних кадрових екосистем, пошук альтернативних джерел фінансування та переорієнтація на ощадливе виробництво інноваційної диверсифікованої продукції - ось ті ключові детермінанти, що дозволять українським експортерам вистояти, пережити кризу та відновити конкурентоспроможність у глобальному просторі.

Список використаних джерел

1. Пислиця А.В. Вплив війни в Україні на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на світових ринках // Економічний вісник університету. 2023. №54. С. 87-95.
2. Ситник О.Ю. Логістичні виклики для експортерів в умовах воєнного конфлікту // Вісник логістики. 2023. №3. С. 16-24.
3. Мельник О.Г. Управління людським капіталом в українських компаніях в контексті воєнних загроз // Український журнал з питань праці. 2023. №1. С. 32-41.